

Velja v Ljubljani in

po pošti:

celo leto . . . K 350.—
pol leta . . . „ 180.—
četrti leta . . . „ 90.—
za mesec . . . „ 30.—

Za inozemstvo:

celo leto . . . K 450.—
pol leta . . . „ 240.—
četrti leta . . . „ 120.—
za mesec . . . „ 40.—

JUGOSLAVIJA

Za Ameriko:

8 dolar.
4 dolarje
2 dolarja

Ljubljana, ki na pošto
je nakaznica.

Oglaš. se računajo po
porabljenem prostoru in sicer
1 mm visok ter 55 mm
širok prost. za ceno 2 K
za večkratno uporabo.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1.
Telefon št. 360. — Upravništvo je na Marijinem trgu
št. 8. Telefon št. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 1.60 K.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži na odgo-
vor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo —
Rokopisi se ne vračajo.

Meščanska vojna v Italiji. Fašisti kontra socializmom.

LDU. Rim, 28. marca. Listi poročajo iz Genove, da je bil aretiran anarhist v trenutku, ko je z bombami vstopil v Olimpijsko dvorano. Dva vinjena anarhista, ki sta kričala „živela anarhija“, sta povzročila protimanifestacije. Pri spopadih je bil en anarhist ubit. Na železniški progi Rovigo-Camponovo so karabanjari našli zavoj z dinamitom. Ko so fašisti iz Perugia prišli v Citta di Castello, so tamonjski socialisti začeli nanje streljati s puškami. Fašisti so nato vdrl v delavsko zbornico in jo zažgali. Deset oseb je bilo lahko ranjenih.

LDU Alessandria, 28. marca. Tekom včerajšnjega dne so se fašisti in socialisti ponovno spopadli, pri

čemer sta bili dve osebi ubiti, več pr ranjenih. Mnogo oseb je bilo aretiranih. Redarji so vzpostavili mir.

LDU Rim, 27. marca. (Stefani.) Fašisti v Piacenzi so šli v Ciano in zapalili ondoto delavsko zbornico, da bi se osvetili za požig hiš. Iz Ferrare je pobegnilo več socialističnih voditeljev, da bi se rešilo pred razjarjenim ljudstvom. V Peruggiji so morali vsi socialistični voditelji iz strahu pred osveto fašistov pobegniti v delavsko zbornico. Klubi in kavarne, namenjeni za zborovanja socialistov, so razdejani. Mesto je v zastavah. Patriotje korakajo med ovacijami prebivalstva po cestah.

Ekscesar Karl v Budimpešti?

Dunaj, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Danes je bil v Wiener Neustadtu prekinjen ves brzojavni in telefonski promet. Tudi z Budimpešto je bila zveza otežkočena. Po sem došlih vesteh je prišel ekscesar Karl inkognito v Madžarsko.

Dunaj, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Vesti, da je dospel ekscesar Karel na Madžarsko, se doslej še ne potrjujejo.

LDU Budimpešta, 29. marca. Madžarski korespondenčni urad poroča, da je na velikonočno nedeljo

popoldne prišel nenadoma v Budimpešto bivši cesar Karel ter obiskal državnega upravnika Nikolaja Hortyja. Po kratkem razgovoru je bivši cesar na željo državnega upravnika, v Budimpešti prisotnih članov političnih strank in članov vlade zapustil glavno mesto. Vlada je zagotovila bivšemu cesarju, da se omogoči povratek v kako nevtrarno državo. V Budimpešti je vladal popoln mir. Občinstvo je komaj doznalo za prihod bivšega avstro-ogrskega cesarja.

Komunistični nemiri v Nemčiji. Puč se bliža svojemu koncu.

Berlin, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Danes so privedli semkaj preko 1400 ujetih komunistov. Vlade čete so zaplenile več oklopnih avtomobilov in velike množice municije.

Frankfurt ob Majni, 29. marca. (Izvirno poročilo.) V noči na velikonočno nedeljo je bil v kulisnem prostoru opere na dveh krajih potaknjen ogenj ter razpostavljena več zabojev dinamita. Ogenj so pravčasno opazili in tako preprečili eksplozijo. Ore najbrže za komunističen atentat.

LDU Berlin, 28. marca. V Essnu so komunisti navzlic prepovedi priredili zborovanje na prostem. Pri tem so se spopadli z redarji, pri čemer je bilo več oseb ubitih. Mir se je kmalu vzpostavil.

LDU Merseburg, 29. marca. Davi so vojniki kljub močnemu odporu zasedli tvornico Leuna. Nihče ni mogel uti. Doslej so našli 1000 strelkov. Uplenili so tudi veliko vojnega materiala.

LDU Berlin, 29. marca. V Michelnu so zunanji komunisti z orožjem prisilili rudarje, da so napovedali stavko. Tudi v rovih doline Geisel je ustavljeno delo. V Wittenbergu se je stavka razširila na vsa večja podjetja. V Essnu so se spopadli redarji in komunisti. 14 oseb je bilo pri tem ubitih in 46 ranjenih. Položaj v Poruhru je še vedno nevaren. Deli rdeče armade so zasedli Weibert. V Mettmannu so naskočili gosposja mestne uprave, policije, pošte in podružnice Državne banke. Antanta je policiji v Düsseldorfu vrnila orožje, da bi branili mesto pred uporniki. Kakor javlja »Berliner Tageblatt« iz Essna, je komunistični izvrševalni odbor sklenil proglasiti splošno stavko v Porenju in na Westfalskem.

LDU Stuttgart, 29. marca. V Sangerhausnu so 150 prostovoljcev vrtensberške prometne brambe takoj po izstopu iz vlaka sprejeli uporniki s puškami in streljali. Pri tem je bil ubit strojevodja, 24 mož prometne brambe pa je bilo ranjenih. Prostovoljci so obdržali kolodvor in pripadajoča poslopja v svojih rokah.

LDU Berlin, 29. marca. »Vor-

wärts« poroča, da so v neki vojašnici v Ratzenburgu odkrili tajno skladišče orožja in sicer 3000 pušk, 700 karabink 15 težkih streljnic, 30 zabojev municije za puške in 30 zabojev municije za streljnice. Vse odvadbe socialnodemokratskih funkcionarjev je bilo preprečeno, da se orožje ni razneslo in da se je večji del zaplenilo.

LDU Berlin, 29. marca. Komunistična stranka je izdala za danes proglas, po katerem naj bi se z zasedbo tovarn prisililo delavoljne delavce k stavki. Zasedba tovarn po komunističnih napadalnih četah naj bi se izvršila že ob 5. zjutraj, da bi se delavcem onemogočilo pritiči z obratovanjem. Načrt pa se je ponesrečil, ker se je del komunistov prepozno zbral ter so radi tega že pričeli v raznih obratih z delom. Policijski predsednik je izdal varnostnim stražam ukaz, naj nastopijo brez vsakega ozira proti motilcem miru.

LDU Berlin, 28. marca. Velikonočna nedelja je v Berlinu potekla mirno. Tudi iz zapadnih industrijskih središč ne javljajo nobenih izgrediv. Redarstvo energično nadaljuje svoje delovanje na Saksonskem. V Mansfeldskem okrožju in v eislebenskem okraju je mirno. Kolovodje so pobegnili in se klatijo po oddaljenih vaseh. V Bitterfeldu je tolpa tujecev razorožila redarje in se začasno vgnezdila v javnih poslopih. V Sangerhausnu je komunistična tolpa včeraj oplenila pošto in banke, razstrelila brzojavni urad in ponoči zažgala okoli delavski vlak iz Wittenberga. Vnel se je boj; na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih. Od davi je mesto zasedeno po redarjih. Glede splošnega položaja na Saksonskem se na podlagi včerajšnjih odredb sodi, da bo upor v male dnehi udušen.

GROF GOLUCHOWSKI UMRL.

LDU Dunaj, 29. marca. Kakor poroča »Neue Freie Presse« iz Lvo-va, je umrl po kratki bolezn biš član avstro-ogrske gosposke zbornice in zunanji minister grof Agenor Goluchowski. Obol je na pljučnici.

PEČUŠKO PREBIVALSTVO ZA JUGOSLAVIJO.

Beograd, 29. marca. Izvirno poročilo.) Danes je prispel semkaj zastopnik prebivalcev mesta Peču, ki je prosil, da naj naša vlada pri zavznikih intervenira, da ostane mesto Peču vsaj še 3 leta okupiran po naših oblasteh. Pečuško prebivalstvo nikakor neče priti pod Madžarsko vlado, ker bi sicer moralo pretrpeti vse grozote belega terorja.

VESNIČ — POSLANIK V PARIZU.

LDU Beograd, 29. marca. Podpisan je ukaz, na podlagi katerega se dr. Milenko Vesnić ponovno imenuje za jugoslovenskega poslanika v Parizu.

REGENT POSETI BUKAREŠTO.

LDU Beograd, 29. marca. Tukajšnji listi javljajo, da bo regent najbrže v kratkem posetil Bukarešto.

POSLANEC — DRŽAVNIM URAĐNIKOM SE USTAVI PLAČA.

Beograd, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Vsem poslancem — državnim uradnikom, ki dosejaj še niso odstopili od svojega mesta, se bo s 1. aprilom ustavilo izplačevanje službenih prejemkov.

NARODNA MANIFESTACIJA V SPLITU.

LDU Split, 29. marca. Na velikonočno nedeljo je priredila nacionalistična omladina v Splitu na Narodnem trgu manifestacijo ter ob tej priliki zažgala »Hrvatsko Riječ«, dalmatinsko glasilo Hrvatske zajednice. Pri tem je sodelovalo občinstvo, ki je čin omladine burno odobraval.

SOCIALDEMOKRATI PROTI KOMUNISTOM.

LDU Beograd, 29. marca. Včeraj je bila tukaj skupščina socialnih demokratov, katere so se udeležili delegati iz različnih krajev naše države. Predsedoval je zborovanju vseučiliški profesor Nedeljko Košanin. Zborovanje je soglasno vzelo na znanje resolucijo, v kateri se zahteva odcepitev socialistične stranke od komunistične.

ZNIŽANJE DRŽAVNEGA PRO-RACUNA.

LDU Beograd, 29. marca. Po vesteh iz parlamentarnih krogov se zmanjša proračun na 5 milijard dinarjev.

VELEIZDAJNIŠKI PROCES PROTI MUNI.

Praga, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Danes se je pričela tukaj sodna obravnava proti znanemu komunističnemu voditelju Alojziju Muni in tovarišem, ki so obtoženi veleizdaje. Pristop v razpravno dvorano je dovoljen le proti posebnim vstopnicam. Predlaganih je preko 80 prič. med njimi ministrski predsednik Černy in več soc. dem. poslancev. Obravnava bo trajala približno teden dni.

GRŠKO - TURŠKA VOJNA.

LDU. Atene, 25. t. m.: Grške čete so prodrle do 50 km vzhodno Ušaka in do 80 km vzhodno Brusse. Zajele so 200 sovražnikov in uplenile topove in mnogo vojnega materiala. Kemalisti so se le slabo upirali.

LDU. Dunaj, 28. marca. Uradno se poroča: Grki so napadli sovražnika na črti Češme-Bahnahmud, ga potisnili nazaj in ga zasledovali do črte 8 km zapadno od Affion-Kara Hissar. Izgube grških čet so neznatne. Severna skupina je prodrla do Bighurta.

STRELA RAZBILA OBELISK.

Rim, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Danes je udarila v obelisk na Sv. Petra trgu strela in ga močno poškodovala.

Nova grupacija.

Kratka vest nam prihaja iz Amerike, kratka toda pomembna: po sedemnajstinevnem službovanju je odstopil ameriški državni tajnik za zunanje zadeve in osebni prijatelj novega predsednika Hardinga gospod Hughes.

G. Hughes je predstavljal poslednjo, četudi precej rahlo vez, ki je spajala Zedinjene države vsaj malo še z Evropo. G. Hughes je zastopal mnenje, da se Amerika sicer ne sme vtikati v evropske stvari po Wilsonovem načrtu, vendar se pa ne sme odreči ugodnostim, ki jih daje Zedinjenim državam versajska mirovna pogodba.

Ta nazor voditelja ameriške zunanje politike je bil zaveznikom poslednje upanje in zadnja rešilna bilka.

Sedaj je šlo tudi to. Novi washingtonski kabinet je odločno nasproten kakršnikoli evropski politiki in docela odklanja sodelovanje v kaki »Zvezi narodov«.

Tako se bo moral ravnanj tudi predsednik Harding, ki ga je Wilsonovo samovoljnost in usoda gotovo dovolj poučila, da v Ameriki z absolutizmom ne gre.

Francija in Anglija, ki sta upali, da jima bodo Zedinjene države odpustile ali pa vsaj znižale vojni dolg, sta izgubili z demisijsko g. Hughesa to nado in stojita obe pred najtežjimi gospodarskimi vprašanji, posebno še danes, ko je svetovni mednarodni položaj od dne do dne bolj zapleten.

Nemčija odklanja (četudi s tarzanjem) odločno že izplačilo prvega obroka vojne odškodnine v zlatu.

Ko je poročal v francoskem senatu Henry Chéron o finančnem stanju Francije, ki ima 302 milijardi dolga, je dejal, da je Francoska ruinirana, če Nemčija ne plača.

Angleška sama se pripravlja na sanacijo drugod. Sklenila je trgovski dogovor s sovjetsko vlado ter jo s

tem de facto priznala, kar je v ostalem izjavil v angleškem parlamentu sam Lloyd-George, ki je v daljšem govoru hvalil Ljeningovo zmernost in uvidevnost ter ob tej priliki celo dejal, da bi zadnje Ljeningove govore mogel govoriti tudi sam Winston Churchill (najhujši nasprotnik boljševikov med angleškimi ministri.) V imenu angleške vlade in pred zbranim parlamentom je podal Lloyd George tudi izjavo, da so sovjeti danes resnični gospodarji Rusije, in da se oni že oprijemajo čisto drugih metod kot so jih propovedovali doslej. Glavni znak novega kurza v sovjetski politiki, da je baš to, da je Ljening izprevidel, da brez trgovine in trgovskih zvez z inozemstvom ni obnove Rusije.

To je malo drugačen eksponat o situaciji v Rusiji kakor nam ga pa servira dan za dnem plačana francoska žurnalistika in frankofilski cercele asociiranih držav.

Vsled trgovskega dogovora med Londonom in Moskvo je seveda razburjena francoska javnost, ki na v dnevnih za enkrat še prikriva svoje vznemirjenje, toliko bolj pa zveni strah iz izjav parlamentarcev in gospodarskih strokovnjakov, ki gledajo že v bodočnost in vidijo, da stopa Velika Britanija takorekoč v ogromno novo svojo kolonijo na vzhodu.

V tem tistem boju si išče sigurnih tal Nemčija in, če sodimo po njeni odklonitvi plačila mirovne odškodnine, je Berlin ta tla pod seboj že začutil.

Britanija maršira sicer še s Francozje v notranjost Nemčije, toda delovanje angleških ekonomov kaže, da je konec zveze narodov in s tem tudi konec versajske mirovne pogodbe.

Rusija stopa v ospredje. Pomlad prinaša novo grupacijo.

Obsedno stanje v Gornji Šleziji.

LDU Bytom, 28. marca. Obsedno stanje v Gornji Šleziji se je razširilo na okrožji Myslowice (mesto in okolica) in Rybnik (mesto in okolica). Okrajja Rybnik in Pština sta podrejena italijanskemu polkovniku Salvioniu.

ITALIJANSKA ANEKSIJA.

LDU. Rim, 28. marca. Uradni list objavlja dekret, s katerim se deli Dalmacije, priznani Italiji, od dreva, ki se bo še določil, smatrajo kot sestavni del italijanskega carinskega ozemlja.

ITALIJANSKA FANTAZIJA.

Rim, 29. marca. (Izvirno poročilo.) Italijanski listi poročajo, da je ob jugoslovansko-albanski meji napadla četa Črnogorcev oddelek jugoslovanskega vojaštva in ga nogala v beg. (Kaj vse vedo povedati naši »obri« prijatelji Italijani. Op. ur.)

ROK ZA OPCIJO NOVIH ITALIJANSKIH DRŽAVLJANOV.

LDU Beograd, 29. marca. Osebi, ki so pristojne na italijansko ozemlje, imajo po odredbah rapalske pogodbe pravico optirati svojo pristojnost najkasneje do 2. avgusta t.

NARAŠČAJOČA BREZPOSELNOST V ANGLIJI.

LDU. London, 29. marca. (Brezlično.) Število brezposelnih je zadnji teden naraslo za 57.385 oseb. Vsega skupaj je sedaj na Angleškem 1.375.490 oseb brez dela.

BORZNA IN TRŽNA POROČILA.

29. marca.

Valute in devize.

LDU Zagreb, 29. marca. Devize: Berlin 230—230.50, Italija 570—575,

LDU. London, 29. marca. V bližini Opola so napadli vlak, ki je vozil angleške vojaše v južni del glasovalnega ozemlja v Gornji Šleziji. Trinajst vojakov je bilo lahko ranjenih.

London 557—565, New York kabel 143.25—144.25, New York ček 142—143.50, Pariz 990—1020, Praga 189.50—190, Švica 2425—2475, Dunaj 20.30—20.50, Bukarešta 190—0. Valute: dolarji 139.50—140.50, avstrijske krone 21—21.50, carski rublji 60 do 75, franc. franki 970—990, napoleonidori 472—475, nemške marke 224—226, rom. lei 190—192, italijan. lire 553—555, bolg. levi 160—163, češkoslovaške krone 181—0.

Beograd: ameriški dolarji 35.10—35.25, angleški funti 137—139, francoski franki 245—247, lire 139—140, romunski lei 49—50, nemške marke 57—57.25, avstrijske krone 5.50—5.70.

Dunaj: dolarji 715—19, marke 1137—1143, funti 2800—2820, franc. franki 4930—4970, lire 2810—2830, dinarji 1928—1948, poljske marke 91—93, češke krone 920—926.

Praga: marke 121.75, švicarski franki 1116, lire 300, francoski franki 533.50, funti 300, dolarji 74.75, dinarji 199.30, avstrij. krone 10.27, poljske marke 8.65.

Curiah: Berlin 9.17, New York 586, London 22.72, Pariz 40.05, Milan 23.05, Praga 7.60, Budimpešta 1.95, Varšava 0.75, Dunaj 1.50, avstrijske krone 1.05.

Efekt.

Zagreb: Banka za Primorje 920—940, Jadranska 1900—2050, Jugoslovanska 570—595, Ljubljanska kreditna 920—950, Praštediona 11200—11250, Riječka pučka 423—25.

Razredna zavest.

Kdor živi med kmetiskim ljudstvom, opaža, da nastopa v mišljenju in čustvovanju kmetiskih množic nova silna izprememba. Kakor se njiva vedno bolj pokriva z zelenjem žitnih bilk ki rasto iz zakopanih semen, tako tudi poganja na plodnih tleh ljudskega čustvovanja bujno življenje novih idej in čustev, ki vznikajo iz semen, katera je zakopala tla naše prekratna doba. Nemogoče je, da bi vse te silne izpremembe, ki so prekrasile in preobrazile gospodarske, politične, socialne in kulturne odnose v domovini in zunaj nje, ostale brez trajnega vpliva na narodno jedro. One so orale na globoko in njihove brazde se ne bodo mogle vzravnavati, predno ne dozori sad in ne raztrese semen za nove izpremembe. To je ne samo zakon narave, temveč tudi zakon duše in zakon družbe.

Ena teh globokih brazd, ki jih je izorala v čustvovanju našega kmeta današnja doba in zakopala vanjo semena, ki že rasto v bujnem zelenju, je kmetiska razredna zavest. Kmet je že po naravi svojega dela, ki je temelj vsemu gospodarskemu razvoju človeštva in ki še v dobi pare in elektrike preživlja vse ostale sloje, dostopen za razredno zavest. Ko se danes vedno bolj poglablja razredna zavest industrijskega delavca, ki pravzaprav poteka iz kmetijskega stanu in ko rušijo ali pa ogrožajo obstoj držav silni razredni boji, ni čuda, ako se tudi v kmetu oglašajo globoka stanovska zavest in vera v njegovo veliko poslanstvo v človeški družbi.

Slovenci smo živeli doslej v naravnosti vzorni solidarnosti vseh družabnih razredov. Jedro naroda je bil kmetijski stan in prav je imel Gregorčič, ko je opeval kmetstvo hišo kot ognjišče naše kulture. Iz kmetijskih koč so izšli vsi naši preproditelji, voditelji, misleci, umetniki. Šele pod njihovim vplivom je nastajalo slovensko meščanstvo, ki se je poprej vsled svoje nemške izobrazbe in organskega stika z nemško kulturo izločilo iz narodnih vrst. Tipa buržoazije, kakor je vladal v takozvani liberalni dobi v zahodnoevropskih deželah, Slovenci nismo imeli, kakor tudi ne tipa domačega plemstva, ki je dajalo v fevdalnih dobah drugim narodom smer in zunanji značaj. Tudi naš industrijski delavec je bil do novejšega časa bolj kmet kakor pa evropski proletarec. Podlaga te razredne solidarnosti je bila naša precej živa nacionalna zavest, ki so jo bili morali gojiti narodni voditelji, da so ohranili etnografske lastnosti naroda. Samo tako se je dalo preprečiti, da se ni naše meščanstvo separiralo od kmetijskega ljudstva (Hrvatska!), in da se ni postavil naš industrijski delavec (ki je bil kot manjšina skoraj brez političnega vpliva) v razredno nasprotje s kmetom.

Ce pravilno sodimo znamenja, je tej lepi slogi za vedno odklenalo. Med slovenskim kmetom in meščanstvom, med delavcem in obema razredoma so skupne vezi vedno bolj ohlapne in popuščajo toliko, kolikor se ojačuje razredna zavest. Pogodbeno premirje je pretrgal popoln preobrat dosedanjih odnosov: zdaj se, da nove pogodbe ne bo sklepal nikdo. Sicer se bo sedanja krčava revolucionarnost posameznih družabnih razredov umaknila treznejšemu presojanju socialnega razvoja, kakor hitro se izboljšajo nesigurne ekonomske razmere, ali semena, ki jih je dalašnja doba zakopala v plodna tla ljudskega čustvovanja, bodo rasla z neugnanu bujnostjo, dokler se ne izžive in ne dajo novih semen. V naši dnevni politiki se opaža precej jasno volja kmetijskih množic, da se osvobodijo vpliva meščanskih slojev in si priborijo novo državo. Osebito bo pospešil to gibanje državni centralizem, ki bo kar najbolj mogoče nveliral razlike v državi, združil slovenskega kmeta s srbskim in hrvatskim, slovenskega meščana s srbskim in hrvatskim buržujem. Ne slepimo se s starim slogaškim izgovorom, češ, slovenskega meščana ni. Današnja velika socialna borba, ki ne more respektirati nobenega državnega mejnika in kar je še sličnih posebnosti, tirja neizprosno vsak stan in slehernega posameznika na mejdan. Borba proti kapitalizmu ni prehodni pojav, temveč organsko nadaljevanje zgodovine. Zato bo moralo tudi slovensko meščanstvo stopiti iz skrivališča in se izjaviti glede svojega stališča. V trenutku, ko raste v kmetijskih množicah raz-

redno - socialna zavest, je določena rast in višina tudi slovenskemu meščanstvu. Prepričati se o tem, je li ta rastlina tistega tipa kakor je na pr. francoska, nemška, angleška itd., bi bila nepotrebna sociološka skola-stika.

Važno je, kaj bo storilo v tem položaju slovensko razumništvo. Kam bo krenil naš učitelj, uradnik, duševni delavec sploh, ki deluje za narodno večino t. j. za kmeta, ki je na po svojem gmotnem položaju in notranjem hotelem proletarec? Kako se bo orijentiral socialno? Stoji na križpotju in si ogleduje ceste. Povratek nazaj je nemogoč. S tem, da imamo narodno državo, smo prevzeli dolžnost, ustvariti družbo, ki bo imela narodno stredo nad sabo, tla naše stare zemlje pod sabo, a več —? Trenutno mu kažejo pot

politične stranke, ali v njih je še preveč preteklosti. Tudi one se bodo morale podvreči neizprosni diktatu časa. Menda smo še preveč v prahu, ki se je dvigal v razvalin predprekratne dobe; oči nam niso proste in pljuča še ne dihaajo svežega zraka, ki ga je prinesla nova doba. A semena, ki so našla plodna tla, rasto. Po naravnem zakonu se morajo izživeti. Ali bo naša inteligenca, ki je še preveč zabavljena z vlogo jare gospode, razumeja narod, ko bodo enkrat oči gledale prosto — brez prahu. In ali bo narod razumel inteligenco? Čas je, da se ta vprašanja rešujejo na nepolovičarski način, po diktatu časa, ki že povsod računa z novimi številkami, dočim mi še zmeraj živimo v avtomatičnem promatranju preteklosti, katere smo vajeni....

B. Borko.

Razna poročila.

Novi ministri. 26. t. m. je ministrski predsednik Nikola Pašić predložil regentu dva ukaza v podpis: Prvi ukaz se tiče demisijske dosedanje vlade, drugi ukaz pa sestavo nove vlade z Nikolo Pašićem na čelu, ter ostalimi ministri po znani razporeditvi. Novi člani ministrskega sveta so trije: dr. Spaho (minister za trgovino), dr. Karamahmedović (minister za narodno zdravje) in Ivan Pucelj (minister za poljedelstvo). Regent je podpisal oba ukaza. Novi ministri še niso nastopili svojih mest, ker se nahajajo še na potu. — Prisegli bodo v sredo, nato pa bodo pričeli z delom v svojih resortih.

Priljudna seja ustavnega odseka bo 5. aprila. Dotlej bo poizkušala vlada doseči sporazum glede členov 64 in 65, ki govorijo o pristojnosti in načinu delovanja pokrajinskih skupščin.

Sarajevskega kongresa časnikarjev se je udeležilo 80 delegatov, ki so imeli seboj čez 120 pooblastil. — Došli so s posebnim vlakom v soboto popoldne v liliže, kjer so jih pričakovali sarajevski tovariši. Pozdravili jih je načelnik občine liliže. Ob šestnajstih se je pod predsedstvom g. Kovačiča (Zagreb) otvo-

rila konferenca, na kateri se je določil dnevni red in nominiranje predsedništva in tajništva kongresa. Za predsednika je izvoljen Sahib Kortut (Sarajevo), za podpredsednika Nikola Jević (Beograd), Kovačič (Zagreb) in Vodeb (Ljubljana). Vsako združenje je nominiralo dva sekretarja. Vrhile so se volitve v odseke in čitalo se je pismo splitskega župana, ki pozivlje novinarje, naj bi se prihodnji kongres vršil v Splitu. Ob 20. je bila večerja, v nedeljo jutraj pa se je otvoril kongres v Sarajevu.

Novi upori proti sovjetom. Svenska Dagbladet javlja iz Helsinkij: Prebivalstvo v Kazanu se je vsled vesti o vstaji v Petrogradu uprlo proti sovjetskemu gospodarstvu. Navalili so na ječe in osvobodili politične ujetnike. Poslopije izredne preiskovalne komisije so zapalili in umorili vse člane komisije. Tako tudi druge sovjetske uradnike. Od ljudstva izvoljeni revolucionarni odbor je izdal naredbi za splošno mobilizacijo proti sovjetski vlad. — Po drugem poročilu istega lista divja je v Belorusiji, zlasti okoli Minske ljudi boji. Pskov so zasedli revolucionarji.

Gospodarstvo.

NAŠ IZVOZ V LETU 1920.

Med drugim je obstajala težava našega mladega državnega gospodarstva tudi v tem, da nismo imeli nikake statistike o dejanskem proizvodnji našega zemljedelstva, živinoreje, gozdarstva ter o domačem konsumu, kratko o razmerju med proizvodnjem in konsumiranjem v državi. Razumljivo je tedaj, da tudi nismo vedeli statistike o uvozu in izvozu. Predvojnne številke o uvozu in izvozu so bile samo po sebi nerabne, ker imamo danes temeljito spreminjene razmere, vrh tega pa smo jih imeli le za Srbijo (severno) in za Bosno; ostale prečanske pokrajine se doslej še nikdar niso računale posebej in so točni podatki o njih gospodarski moči, o proizvodnji in konsumu, toliko ko nemogoči.

Šele sedaj nam polagoma prihaja material. Pred seboj imamo pregled našega uvoza v letu 1920. Glede 1. 1919. je računala uradna statistika vrednost našega izvoza na 687 milijonov dinarjev; ker pa začetkom leta 1919. carinarnice še niso zaznavale vsega blaga in se je še zelo mnogo tihotapilo, cenil naš strokovnjak Milko Breziger, izpopolnjujoč uradno statistiko, naš celokupni izvoz na eno milijardo dinarjev. Uvoz pa je znašal istega leta tri milijarde, kar znači, da je bila naša trgovska bilanca pasivna za dve milijardi.

Leta 1920. se je naš izvoz glasom uradnih navedb dvignil na eno milijardo 320 milijonov dinarjev, dočim je znašal uvoz tri milijarde 400 milijonov.

Poglejmo kaj smo izvažali.

Na prvem mestu stoji izvoz žita, koruze za 151 milijonov, ostalega žita za 127 milijonov, moke za 96 milijonov; skupaj žita in žitnih izdelkov 206.309 ton, to je za 376 milijonov dinarjev, kar znači 25,6% celokupnega izvoza.

Izmed ostalih proizvodov zemljedelstva so največje postojanke: fižol za 54 milijonov, suhe slive za 64 milijonov, konoplje za 23 milijonov; skupaj s krompirjem, svežim sadjem in marmelado (pekmes), žganjem in vinom za 153 milijonov, ali 14,2% celotnega izvoza. Vsi izvoženi produkti zemljedelstva tvorijo skupaj vrednost 551 milijonov dinarjev ali 41,7% celokupnega izvoza.

Slede proizvodi živinoreje, ki

smo jih izvozili skupaj za 187 milijonov dinarjev ali 14,2% celokupnega izvoza, kar pa ni mnogo. Od tega je bilo nad polovico (56%) mesa in predelanih živalskih produktov (za 118 milijonov, slaba četrtina odpade na živo živino (za 41 milijonov) in šestina na jajca, ki smo jih izvozili za 30 milijonov, kar je vsekakor veliko.

Tretji glavni del izvoza so tvorili gozdni proizvodi, in sicer predvsem les (stabenini), ki smo ga izvozili za 310 milijonov, to je 24% celokupnega izvoza. Dalje pa smo še izvozili poleg malenkosti drv obilno lesnih fabrikatov (tanina, ekstrakta itd.), tako da znaša izvoz lesa in lesnih izdelkov ter fabrikatov skupaj 393 milijonov dinarjev ali skoro 30% celotnega izvoza.

Zito in moka tvorita tedaj eno četrtino, les drugo četrtino, skupaj polovico našega izvoza. Vsi proizvodi zemljedelstva, živinoreje in gozdarstva pa tvorijo skupno vsoto eno milijardo 131 milijonov dinarjev, to je 86% celokupnega izvoza.

S temi številkami je značaj naše izvozne trgovine rodan dovolj točen. Polje, gozd in pašnik ter travnik v njih je naš izvozno bogastvo.

Ako pa hočemo, da bo naš izvoz v pravem razmerju z uvozom, moramo velik del svoje energije prenesti še v tovarne, da bomo podelali tudi one snovi, ki dozdaj leže še neizrabljene ter one, ki jih dozdaj izvažamo kot sirovine ali napol-sirovine.

★

SVINČENI RUDNIKI IN PLAVŽI NA SLOVENSKEM KOROŠKEM.

Predno so naše čete zasedle Meziško dolino koncem maja 1919., so vsi izključno nemški uradniki avstrijskega podjetja v Meziči in Črni potrebili in odnesli s seboj jamske karte, knjige ter druge za obrat potrebne pripomočke, brezdomno po višjem nalogu in v ta namen, da se ustavi obrat, ki preživlja nad štiri tisoč Slovencev.

Da se ta nakana prepreči, je bil obrat stavljen pod državno upravo, ter je kljub nadaljnjim za industrijo nastalim težkočam napredoval nele v produkciji, ki ni zaostajala za isto prejšnjih let, temveč tudi v izpopolnjenju obratnih naprav in prekrbo delavskih stanovani.

Akoravno v neposredni bližini avstrijske republike in zbog stalnih,

znanih poizkusov s te strani, prebivalstvo Meziške doline vznemirilo, ni prišlo čeli čas državne uprave pri obratu do nikakih nemirov ali kakšnega nesporazumljenja med podjetjem in delavstvom, katerega število trajno narašča in kojega stremljenje je bilo in še obstoja le v tem, da ne vrnejo prejšnji uradniki.

V zadnjem času so se pa zopet razširile tendenciozne govorice, da je rudnik prodan neki angleški družbi pod pogojem, da se vrnejo vsi nemški uradniki na prejšnja službena mesta. Ker se pa to zasleduje kot protidržavna agitacija in se je s tem namen ljudi, ki so si že delili razne funkcije, preprečil, ni tem ljudem preostalo drugo sredstvo kot uporabiti sistem podlosti, kateremu so se dobro priučili pred plebiscitom v bivši coni »A«.

★

+ Pobiranje davka na poslovni promet. Gospodarsko - finančni komite je odločil o vprašanju, kako je postopati z davkom na poslovni promet v zvezi z novimi postavkami carinske tarife, sledeče: 1. da se v slučajih, kjer ni predpisana nikaka carina, ne pobira davek na poslovni promet; 2. da se v ostalih slučajih davek na poslovni promet zniža sorazmerno z novimi znižanimi carinskimi postavkami.

+ Bankovci po en dinar s tiskovno pomoto so veljavni. V priliki tiskanja relacij na državnih bankovcih po en dinar se je primerila pri tiskanju teksta v cirilici večja napaka, in sicer v besedi »kruna«, da je črka u prišla pred črko r. Da ne bi država vsled te napake trpela škodo, je sklenila da se ti bankovci nazvlic temu izročijo prometu, ker je tisk v latinici pravilen. Ti bankovci so torej polnoveljavni.

+ Naredba o ribolovu. Komisija, ki izdeluje naredbo o ribolovu, je končala svoje delo in izročila načrt ministrstvu za poljedelstvo, da ga odobri. Ta naredba ukinja vso fevdalno pravico na ribolov. Manjša jezera bodo smela odslej izkoriščevati občine, v katerih leže ta jezera. — Majhne reke in potoki pa se prepuste v izkoriščanje lastnikom. Občine ob morju lahko prosto ribarijo eno miljo od obale, dočim ostalo morje pripade državi.

Proračun ministrstva za pravosodje. V finančnem ministrstvu in v glavnem izdani proračun ministrstva za pravosodje. Proračun predvideva 90 milijonov dinarjev. Sedaj je treba regulirati samo še aktivno in pasivno bilanco. Brutto-dohodki od posameznih ustanov so za Bosno in Hercegovino predvideni z vsoto 4, na Slovenijo petih milijonov dinarjev. Za Hrvatsko in Slavonijo znašajo čisti dohodki nekoliko stotisoč dinarjev, kljub temu, da je finančno ministrstvo zahtevalo v interesu pravičnega preračunavanja vsoto, ki kaže brutto-dohodke. Kar se tiče ostalih delov proračuna, so skoro vse vsote znižane najmanj na polovico onih, ki so bile predlagane.

+ Lažišče živega srebra. Živo srebro je zasledil v svojih prostostedih Jurij Lužar iz Vojniške okolice pri Celju. Kvalitativna analiza v kemičnem preiskovališču državne cinikarne v Celju je dognala sledove živega srebra. Tudi na geološki karti je nahajališče zaznamovano. Vse to kaže, da je v globljih partijah dobiti tudi cinober, na katerega kažejo sledovi v Kamnu in v bližini najdeni kosi. Tudi iz zemlje prihajajo ob deževju kroglice živega srebra na dan. Natančneje rudosledno delo bo dognalo, kako močne so plasti cinobra in v koliki množini bi se dale živo srebro dobavljati iz cinobra.

+ Tečaj za krojače v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti bo priredil v Ljubljani prikojevalni tečaj za krojače. Interesenti naj prijavijo svoj pristop najkasneje do 1. aprila pismeno ali ustmeno na Urad za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta št. 22.

+ Mestna plinarja v Celju. V zadnji se mestnega sosvetja se je obravnavalo vprašanje mestne plinarne, ki je radi visokih cen premoga in malega konzuma mesečno za okroglo 15.000 kron pasivna. Razpravljalo se je o predlogu za preustroj plinarne v tem smislu, da bi se zgradil generator v svrhu proizvodnje mešanega plina po sistemu prof. Straché, kakoršen je v nekaterih mestih z velikim uspehom uveden. Za preustroj plinarne bi zahteval investicije 1.250.000 K. Plinarja v tem položaju, v kakoršnem je danes, ne bo mogla dalje obratovati. Preustroj plinarne po Strachovem sistemu pa bi produkcijo pomnožil in bi plin postal mnogo cenejši.

+ Cene vinu na Štajerskem padajo. Poročajo nam: Vinski producenti v ptujski okolici so uvideli, da pri sedanjih cenah ne bodo mogli razpečati svojih velikih zalog. Zato so začeli znižavati cene vinom. V Cerkovcih se prodaja izborno domače vino po 24 K liter in pri hotelirju Koserju v Ptuju je dobili prvo-vrstno vino celo po 16 K. Pričakovati je, da bo padanje vinskih cen uplivalo tudi na Maribor.

+ Tvorilna igra »Progres« v Ljubljani. Pred nedolгим časom se je ustanovila v Ljubljani tvorilna igra »Progres«, ki je pričela sedaj v polnem obsegu s svojim obratom. Ker so se dosedaj uvažale igrače za drag denar iz inozemstva moramo ta novi pokret v naši industriji z veseljem pozdraviti, tembolj, ker se nahaja podjetje v strogo narodnih rokah. Da so zaposlene v tvornici res strokovnjaške moči, je najbolje razvidno iz izloženih oken pisarne podjetja v Wolfovi ulici. Tu razložene igrače se zamorejo meriti v vsakem oziru z inozemskimi. Nekaj čisto novega pa so krasne igračke, živali iz naravne kožuhoine. Podjetju želimo v vsakem oziru uspeh.

+ Koruza za ruske begunce. Ministrstvu za socialno politiko je odobren kredit za nabavo koruze ruskim beguncem.

★

+ Južna železnica. Pred kratkim se je vršila na Dunaju seja upravnega sveta južne železnice, na kateri je generalni ravnatelj dr. Fall poročal, da so italijanska in madžarska vlada ter Association nationale v Parizu že dale odobritev za provizorni režim, tako da manjka samo še odobritev jugoslovanske in avstrijske vlade. Nadalje je poročal, da je italijansko zakladno ministrstvo povabilo južno železnico in Association nationale na 30. t. m. v Rim radi pregovorov glede vprašanja anuitete. Pogovorov se bodo udeležili predsednik dr. Weber, generalni ravnatelj dr. Fall in dva ravnatelja. Če se bo po med pogovorih pokazala potreba odločilnih sklepov, se bodo naknadno podali v Rim tudi člani eksekutivnega komiteja.

+ Praki vzorčni sejna. Kakor poročajo češki listi so prišla v pisarno »Praskega sejna« iz naše države naročila za sledeče predmete: popolna oprava za parno žago s stabilnim motorjem 50 HP, furnirski stroji, stroji za izdelavo sladokoda in sodavode, oprava za opekarno in oprava kopalnice za tuš.

+ Ukinjenje krušnih kart v Češkoslovaški. Koncem meseca marca se sestane generalni češki gospodarski svet, ki bo razpustil urade za razdelitev žita in ukinil krušne karte.

+ Gospodarska pogajanja med Madžarsko in Češkoslovaško se bodo vršila od 15. aprila do 16. maja menjaje enkrat v Pragi, drugič pa v Budimpešti.

+ Trgovina med Francijo in Rusijo. V Parizu se je ustanovila družba, ki ima nalogo vzpostaviti trgovino med Francijo in Rusijo. Na čelu družbi je senator Neulens. Blago se bo pošiljalo čez Poljsko.

+ Železniška konvencija med Rusijo in Litvansko. Rusja in Litvanska sta dne 3. t. m. v Rigi sklenili železniško konvencijo.

+ Cene bukovega lesa in oglja v Nemčiji. 100 kg bukovega lesa velja sedaj v Nemčiji 150—160 mark t. j. okoli 340 do 363 naših kron. Za 100 kg bukovega oglja se plača 90 mark t. j. okoli 204 naših kron. Pred vojno je veljala ista količina drv v Nemčiji 6—7 mark, oglja pa 5 mark.

+ Novi radijevski rudniki. Važne radijeve rudnike so odkrili zadnji čas na francoskem otoku Madagaskarju. Ruda, iz katere se pridobiva radij, se imenuje betesit. Najstarejši večji radijev rudnik je Jahimov na Češkem. Jako izdatna ruda za pridobivanje radija je ameriški karnelit, ki so ga Nemci pred vojno v velikih množinah uvažali za svoje radijeve tvornice. Madagaskarski betesit vozijo na Francosko, kjer plačujejo tono betesita po 200 do 15.000 frankov po obsegu radija. Vsa svetovna množina radija se cení na 100 gramov, ki so v neznatnih količinah raztreseni po vsem svetu, na vseučiliščih in zavodih. Večje zaloge radija ima Memorial hospital v New Yorku, namreč 4 grame. Dunaj ga ima 2 grama, Pariz tudi toliko, Berlin dober gram. Na Nemškem so tvornice za radij v Heidelbergu, Berlinu in drugje. Nemška zaloga je znatno padla med vojno zaradi tihotapskega izvažanja preko meje in sicer v času velikih nemških zmag. Cene radija so s o poskočile, odkar se je dognalo, da je radij edino zdravilo za rak-rane, ki so bile doslej neozdravljive. Na Nemškem je stal 1 miligram radija leta 1907 167 mark, (1914) 650 mark in (1918) 8000 mark! V Berlinu so ustanovili družbo bank za nakupovanje vsega radija na svetu.

Advokat dr. Kimovec

preje v Trstu
preselil je pisarno v
Maribor, Sodna ulica 14.

F. BRUMAT
LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Naivečja zaloga izgotovljenih oblek
za gospode, dečke in otroke.

Blago za obleke in plašče.

Obleke po meri se zgotovijo točno po naročilu.

Konfekcija za dame.

NUDJAMO:

Čušjeve, spone za kosu, okosnice;
Nožev, vilice, žlice, lokote;
Parfumi, brkomaž, puder, briljantni
Veziva, žipke, vrpce;
Znirance, stijenj, naramnice;
Brošve, prstne ja, naušnice;
Kopče, dugmeta, drukera;
Olovaka, pera, brisalica.

Četke sve vrsti!

I svu ostali galanterijski i nirnberšku robu!
Prodaja samo na veliko! Prodaja samo na veliko!

Braća Svježić, Zagreb
Telefon 23-44. Petrinjska ul. 5. Telefon 23-44.

Priporočajte in razširajte „Jugoslavijo“

Oglasi v „Jugoslaviji“ imajo naj-
boljši uspeh, ker je zelo raz-
širjena in jo vsakdo rad čita!

IGOGGRUDEN

Stane: broširana 24 K, vezana 30 K.

Dobi se v „Zvezni Knjižarni“, Ljubljana, Marjin trg št. 8.

Zvezna
tiskarna

TISKOVINE VSEH VRST.

časopise, knjige, brošure,
cenike, leake, lepake,
vabila, vzporedne račune,
kuverte in pisemski papir
s firmo, vizitke, naslovnice
itd. natisne hitro, lično in ceno

Zvezna tiskarna

v Ljubljani, Stari trg 19.

Narečila sprejema tudi upravništvo „Jugoslavije“
v Ljubljani, Marjin trg 8 ter njene podružnice v
Mariboru, Glavni trg; v Celju, Kralja Petra cesta in
v Ptuj, Prešernova cesta.

Zvezna
tiskarna

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

Avtogaraža
Popravila vseh strojev
Sušteršič & drug.

Kleparstvo
Teodor Korn, krovski in kleparski
mojster, vpeljevalec vodovodov
Poljanska cesta št. 8.

Pisalni stroji
Kontrolne blagajne
prodaja in popravila
Franc Bar, Cankarjevo nabr. 5.

Skladišče, javno
Balkan, Dunajska cesta 33.

Skladišče, špedicijsko
Dunajska c. 33 (Telef. 366).

Spedicija
Uher J. & A. Selenburgova ul. 4.
Telefon št. 117.

Slikarstvo, pleskarstvo
Ivan Martinc, Poljanska c. 20.

Specialna trgovina
z juvelij in zlatnino
Lud. Cerne, Wolfova ulica 3.

Orodje in tehnične
potrebščine
Odon Kontny, tu, Kolodvorska
ulica 37

Trgovina
s špecerijskim in delikatesnim blagom
Janko Stupica, Sodna ulica.

s papirjem
Uranus, Mestni trg 11.

s pohištvo in mizarstvom
Franc Skafar, Rimska cesta 16.

s pisalnimi stroji
The Rex & Co., Selenburgova
ulica št. 6.

s čevlji
Aleksander Oblat, Sv. Petra c. 28.

s špecerijskim in kolonijalnim blagom
Hinko Stancer, Dunajska c. 10.

s špecerijo, železnino in cementom
Alojzij Sušnik, Ljubljana, Zalo-
ška cesta št. 31.

šivalnih in pisalnih strojev in koles
Ivan Jax & sin, Dunajska c. 15.

s železnino na debelo in drobno
Breznik & Fritsch, Cankarjevo
nabrežje št. 1.

s delikatesami in prekajevalnicami
J. Chalupnik, Stari trg 19.

s železnino
Erjavec & Turk, Valvazorjev
trg 7, nasproti Križ. cerkve.

Arhitekt
Viljem Treo, Gosposvetska c. 10.

Fotografski atelje in
povečevalni zavod
Franc Kunc, Wolfova ulica 6.

Slike za legitimacije
Hugon Hibšer, fotograf, Ljub-
ljana, Valvazorjev trg št. 7,
naspr. Križ. cerkve.

Jugoslovanski kreditni zavod

R. Z. Z. O. Z.

Marjin trg št. 8.

v Ljubljani.

Wolfova ulica št. 1.

Podružnica v MURSKI SOBOTI in DOLJNI LENDAVI.

Poštni čekovni račun št. 11.323. Telefon št. 54.

Brzojavni naslov: Jugoslovanski kredit, Ljubljana.

SPREJEMA hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

Hranilne vloge se iz-
plačujejo brez odpovedi.

4 1/2 %

Hranilne vloge z odpovednim rokom
se obrestujejo po dogovoru.

čistih brez odbitka. Izvenljudski vlagatelji dobe poštne položnice.

Denarni promet v lanskem letu: 128.000.000 kren. — Jamstvena glavica 2 in pol milijona kren.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila
na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Govor dr. Rybara na zboru zaupnikov NSS.

(Konec.)

Na severu meji naša država še na Avstrijo. To pa ni več tista Avstrija, ki je skozi toliko stoletij diktirala svojo voljo nam Jugoslovonom; to je mala, komaj šestmilijunska, politično in gospodarsko bankrotna država, ki je nesposobna za samostojno življenje. O problemu te države se ravno v teh dneh razpravlja v Londonu. Veliki zavezniki, ki so ji zadržali združitev z Nemčijo, bi ji radi pomagali. Znamenja kažejo pa, da se nima to zgoditi na njihove, temveč na naše stroške, oziroma na stroške vseh nasledstvenih držav. Znanj so projekti donavske konfederacije, gospodarske in celo finančne skupnosti, oziroma gospodarske podpore. Govori se tudi o tem, da se antanta odpravi vsaki reparaciji s strani Avstrije, da pa bode vse enako zahtevala prisosa nasledstvenih držav za oslobodjenje, kar ni nič drugega nego vojna odškodnina na našo škodo. Zgodilo bi se potem, da naša država, ki je toliko od vojne trpela (pomislimo le na Srbijo, Črno goro, Bosno, Hercegovino in Dalmacijo!) ne samo ne dobi nikake reparacije, ampak da jo bo morala še plačati »ubogi« Angliji in Franciji. Napram vsem takim poskusom bode morala vlada ostati nevpogljiva. Šport samostojne Avstrije naj si antanta sama plača.

Kar se pa sicer naših odnošajev do Avstrije tiče, bode treba najprej rešiti koroško vprašanje. To vprašanje za nas vključuje sleparskemu plebiscitu ni rešeno in ne more biti rešeno, dokler ostanejo naši koroški bratje pod nemško peto. Jaz za svojo osebo sem za dobre odnošaje z Nemci (in tu mislim na vse Nemce, in to tem bolj, ker je zame združitev Avstrije z Nemci le vprašanje časa); no v interesu takih odnošajev je, da se Nemci odpovejo temu, kar so po krivici dobili, in kar ni njihovo, temveč naše po krvi in po jeziku. Naše meje ne morejo ostati na Karavankah.

In s tem prihajamo do našega, danes najbolj nevarnega sosedca, do Italije. Z rapalsko pogodbo je Italija program svojih imperialistov skoraj popolnoma uresničila. Svoje strategične meje je pomaknila do Julijskih Alp in Snežnika, zaslužnjiviši s tem kakih 600.000 Jugoslovancev. S Trstom in Reko je spravila pod svojo oblast skoraj vso izvozno in uvozno trgovino naše države, Českoslovaške, Avstrije in Madjarske; s Pulo, Lošinjem, Zadrom, Lagosto in Valono je zagospodovala nad celim Jadrom in nam postavila pred, oziroma na našo jadransko obalo svoje napadalne postojanke, ki bodo izhodišče za njeno politiko nacionalne in gospodarske ekspanzije in penetracije na Balkan. Rapalski diktat, v kateri niti kapitulacije ne manjkajo, je potisnil našo državo na stopinjo vazalske države. Ne vem, ali je bilo to potrebno; to pa je gotovo, da takega stanja ne more dolgo trpeti noben narod, najmanj pa junaški jugoslovanski. V imenu pogazjenega narodnega načela, v imenu slobode morja, v imenu naše nacionalne in gospodarske neodvisnosti, brez katere se naš narod ne more razvijati, inoramo zahtevati revizijo rapalske pogodbe. Temu vprašanju treba podrediti vsa druga. Kakor so bile oči vseh Srbov skozi mnogo desetletij vprte v Bosno-Hercegovino, tako morajo sedaj oči vseh Jugoslovancev biti vprte na naše Primorje. Jugoslovanski problem bo rešen šele, kadar bo naša vsa vzhodna jadranska obala do Soče.

Z ozirom na ta cilj in v zavesti, da bo Italija vedno na strani naših sovražnikov, ne sme se naša država nikdar preveč izpostavljati za interese drugih in zlasti si ne sme napravljati sovražnikov, kjer tega ni treba.

Franciji in Angliji je naša država brez dvoma hvaležnost dolžna in vsak napad na njuno integriteto nas mora najti na njuni strani; ne more in ne sme se pa od nas zahtevati, da sodelujemo tudi mi pri zaslužnjivanju in uničevanju Nemčije, ki one-mogočujeta vrnitev normalnih razmer.

Se odločneje pa moramo odbiti vsak poskus, da se naša vojska zlorabi kot napadalno orožje zapadnega kapitalizma proti Rusiji. Mi gotovo nismo občudovatelji sovjetskega režima; mi ravno nasprotno najostreje obsojamo krvavo strahovladno boljševiški diktatorjev in želimo izjubežiti do bratskega ruskega naroda in tudi v lastnem interesu, da bi se ta narod kmalu otresel vseh krivih prorokov in zopet zavzel ono

mesto v družbi narodov, ki mu gre po njegovi kulturi in njegovem številu; no noben jugoslovanski vojak, če ni naša država napadena, ne sme vzdigniti orožja proti svojim ruskim bratom. Če je res, da je dr. Vesnić šel z nasprotnimi nameni v Pariz, potem treba ravno njemu zaklicati: Ako ni naša država imela dovolj vojakov in orožja, da reši 600.000 Jugoslovancev izpod laškega jarma, potem ne sme žrtvovati niti enega za rešitev francoskih in angleških kapitalov na Ruskem.

Geslo naše zunanje politike mora biti: Zvesti dani besedi, zvesti prijateljem; no pred vsem zvesti lastnemu narodu, zvesti Jugoslovancem, zvesti Slovanstvu.

Ivan Deržić:

Udruženje železniških činovnika in Zveza jugoslov. železničarjev.

Pod tem naslovom prinaša »Jutro« od 23. marca 1921 vehementen napad na Z. J. Z. in mojo malenkost radi sestanka žel. uradnikov na Zidanem mostu dne 13. marca 1921. Nisem mogel verjeti, da je kaj takega v našem takozvanem narodnem časopisu mogoče: »direktno zagovarjati one ljudi, ki so našemu narodu po prevratu naredili milijardno škodo s sabotažo po celi Hrvatski in Vojvodini. Je to brezprimerno izzivanje in nesramnost!« »Jutro« si lahko častita na takih dopisnikih — železniških činovnikih — s širokim intelektualnim obzorjem!

Kaj je bila »Zveza« od prevrata pa do danes ne samo za slovenske železničarje, temveč tudi za celo ožjo in širšo domovino, mi pač ni treba posebej povdarjati, ker to celokupna slovenska javnost prav dobro ve. Z politiko se društvo ni nikdar bavilo, kar je g. žel. činovniku prav dobro znano. Da pa je bila Z. J. Z. od strankarskih vlad direktno prisiljena, nastopiti proti raznim eksperimentom in jih celo preprečiti, to je pa samo častno ne samo za predsedstvo, ampak za celokupno slov. železničarstvo. Ako ne bi bila storila ničesar drugega, kakor samo to, da je v februarju 1919 preprečila uprav separatistične geste raznih »državotvornih širokopoteznih« elementov, ko so ti preko noči ustanovili takozvano višje državnoželezniško ravnanje v Ljubljani, da je preprečila politično stavko v juliju 1919 direktno proti volji takratnega predsednika deželne vlade dr. Brejca, da je v aprilu 1920 strla politično stavko komunistov, je že s tem naredila najmanj stokrat več, kakor bodo celo svoje življenje naredili oni žel. činovniki, ki presojajo položaj iz širokega vidika — recte iz kake ljubljanske zakotne oštarije ali pa kavarni!

Vem, da je hudo bolelo na desno in levo, ko je padlo višje ravnanje, ker so s tem za razno žlahto odpadla korita, bolelo je tudi gosp. predsednika deželne vlade, da je stavka sodruha Jožeta Kopača bila a priori zlomljena, še huje pa je bolelo, da brezglavi agitator Deržić v aprilu 1920 ni peljal Zvezarjev takoj po onem usodnem shodu pred Mestnim domom nad komuniste, da bi se bili slov. železničarji med seboj poklali. Samo čudom se čudim, kje je takrat bil slavni železniški činovnik s širokim obzorjem, da bi bil vsled tega obzorja epohalno posegel vmes? Ni ga bilo, stal je za plotom in čakal na priložnost, ko drugi pripravijo pot, da potem slavnostno nastopi kot strankarsko - internacionalni junak.

Službene razmere so krive, da še danes renegatski delovodje sabotirajo delo v delavnici v Mariboru, službene razmere so krive, da še danes po Hrvatskem in v Vojvodini upropaščajo madžaroni in čifuti naše jugoslovanske lokomotive, službene razmere so krive, da posamezni strankarski ministri tekem 2 in pol let niso organizirali niti enega oddelka ministrstva saobraćaja, niti enega oddelka posameznih državno-železniških direkcij, službene razmere so krive, da 4 koroški begunci čakajo že 5 mesecev na sprejem k državnim železnici, ker takozvani železniški činovniki s »širokim intelektualnim obzorjem« ne morejo biti pristranski, temveč internacionalni! Podpirajo vse živše renegate madžarone, čifute itd., a za ubogo slovensko paro, kretinka z 15 leti službe — katerega so Nemci virgli iz Koroške ti »Udruženjaši« ne morejo najti mesta!

Take in enake misli so vodile one naše železniške uradnike, ki so na sestanku na Zidanem mostu sklenili resolucijo. Udruženje je de facto internacionalno društvo, ki je potemtakle svoj prejšnji častni narodni značaj, V nekdanjem »Društvu jugoslovanskih žel. uradnikov« smo bili pred prevratom gigantski boj ramo ob rami z Zvezo, s češkimi in poljskimi narodnimi društvi potom Lige slovanskih železničarjev! Po prevratu je slov. uradništvo pod vodstvom našega najstarejšega bojovníka in mučenika tov. Kejžarja korporativno vstopilo v Zvezo. Tov. Kejžar, ki je moj politični nasprotnik, je kot prvi na sestanku povedal odkrito svoje mnenje. G. železniški činovnik je prav gotovo čital poročilo v Jugosl. železničarju! Seveda ne bo priznal, da so krivi oni separatistični strankarskodržavotvorni elementi, ki hočejo potom frakov raznih ministrstev in njih prijateljev priti do boljših mest, in radi tega mislijo, da jih skupno delo z nižjimi kategorijami onečašča!

Na vsa druga podtikanja nočem tukaj odgovarjati. Železniški činovnik že dobi prompten odgovor v strokovnem glasilu. Pripomnil bi samo eno. Poštenjak pogleda sovražniški odkrito v obraz in gre pošteno v boj s poštenim orožjem. G. železniški činovnik nima te korajže, da bi se podpisal in branil svoja načela, pač pa smatra za znak »širokega intelektualnega obzorja« skriti se za ledja uredništva in na tak moderen način metati blato na njemu neljubne osebe. Izjavil sem pismeno že pred volitvami, da položim vse mandate tako pri stranki kakor pri društvih, ako se mi samo en slučaj dokaže, da sem kot predsednik Zveze to izbraljal v strankarske namene one stranke, kateri pripadam. To tudi danes ponavljam! Če je železniški činovnik poštenjak, naj se oglasi s svojim imenom — boj bo lahak!

Slovenski umotvorji na Dunaju.

Tulec, ki je v zadnjih letih obiskal bivši cesarski kulturno-historični muzej, to diko in ponos Dunaja, se je gotovo nemo začudil videč v dvoranah, kjer je bil zbran cvet italijanskih slikarjev renesanse in baroka, — od Bellinija, Palmova, Rafela, Tiziana, Tintoretta, Veronesija, pa do Carpaccia, Coravaggia, Renija in Coregia, po stenah celo vrsto večjih in manjših okvirjev brez — slik. In če je povprašal za svet seznan razstavljenih del je videl, da manjkajo baš ona, ki so po svoji umetniški vrednosti tvorila temelj italijanskega slikarskega oddelka. Če je pa pristopil bližje k umetno izrezljanim, bogato pozlačenim okvirjem, so mu mali kravo-rdeči listki povedali vse. Na teh edinih pričah izginulih umotvorov je bral: »To sliko je italijanska komisija plena protizakonito s silo odnesla«. To je bilo vse.

Italijani so takoj po polozu odnesli kake pol stoletne prvovrstnih del starih italijanskih mojstrov, kojih deparna vrednost je štela po milijonih, umetniške pa sploh ni mogoče primerno določiti. Sklicevali so se pri tem na dejstvo, da so habsburški cesarji, kot nekdanji vladarji zgornje - italijanske provinc (Parma, Piacenza, Modena, Lombardija itd.) te umotvore nagrabili po Italiji in jih zvežli v svoje avstrijske dežele, pozneje pa jih zbrali na Dunaju in da se torej ta ugrabljena dela morajo vrniti naslednikom bivših njihovih zakonitih lastnikov, to je kraljestvu italijanskemu. Enaka zla usoda je zadela številne umotvore, ki so se nahajali v varstvu dunajske akademije upodablajočih umetnosti in tvorili jedro njene galerije, ki je vsebovala mnogo odličnih mojstrskih del. Naravno je, da so se Avstrijci upirali po svojih močeh izročiti umetnin, ki so tekoni stoletji postale že takorekno avtohtone v njihovi drugi domovini. Laška vojaška delegacija je morala porabiti silo, da je dobila zahtevane umotvore v svojo posest. Lepega dne so se pripeljali pred vrata impozantne muzejske palače na Burgingu laški tovarni avtomobili, polni oboroženih bersaljerov, ki so sneli slike in okvirje, zvilj platna in oddili. Muzejska uprava je ogorčeno protestirala v imenu pravice in kulture seveda zaman. Kot svoj edini protest je pustila za jamače okvirje na stenah prazne in dala nalepiti vanje omenjene listke. Pri vstopu v razkošno mramornati, z ogromno kupolo pokriti vestibul pa je ležala knjižka, kamor si kot svoj protest lahko vpisal svoje ime. Pomagalo vse, to seveda ni čisto ničesar. Nemec pravi: »Moč je pravica« in topot se je spet enkrat pokazala javnost tega starega kliničnega reka. Samo, da je bila v tem slučaju zanje neoprijetna. To je pač ironija usode!

V svojih listih so avstrijski zgodovinarji dokazovali nezakonitost italijanskega ravnanja in očitali Italijanom njihov »sacro egoismo«. Bodi temu kakor hoče, vse sku-

paj močno spominja na Napoleona in na naš, kako je ta veliki Korz Pariz naravnost nažgal z »zaplenjenimi« umetninami najrazličnejših narodov. Saj je hotel prenesti v Pariz celo oni sloviti baročni Neptunov vodnjak v Schönbrunskem parku, ki mu je bil toliko povšeči, ko je stanoval v tem cesarskem gradu. Da sodba današnjega sveta o teh Napoleonovih činih ni ravno laiskava, je razumljivo in znano vsem.

Te dni smo brali spet v listih, da je dunajski kulturno - zgodovinski muzej izročil odposlancem kr. italijanske vlade celo vrsto umotvorov iz svojega inventarja. Italijani so si, kot tudi Českoslovaška, Madžarska in Belgija, izgovorili pri sklepanju miru z Avstrijsko republiko vse, kar je kaj znamenitejših italijanskih umotvorov v posesti Avstrije. Izbrali so najboljša in najpomembnejša dela, tako da bo ta nekdanj tako bogati muzej ostal malone prazen in pust. Ker so tudi Belgijci priglasili nebroj del flamskih mojstrov (Brueghel, Rubens, Jordaeus, Snyder, Dou, itd.), ki so bali posebno zastopani po dunajskih umetnostnih zbirkah, ne bo od vsega bogastva ostalo Dunaju in Avstriji skoro nič, razven onega, kar je v lasti zasebnikov.

O naši državi ni bilo čuti, da bi se bila brigala, da dobimo nazaj vsaj tiste umetnine, ki so jih ustvarili naši domači umetniki in se nahajajo po javnih državnih zbirkah in galerijah avstrijske republike. Saj vem, da hrani dunajska akademija umetnosti v svoji galeriji tudi celo vrsto odličnih del goriškega Slovence Frana Kavčiča, ki je živel in deloval kot predstojnik akademije ob početku XIX. stoletja na Dunaju. Ravnotam se nahajajo tudi sloviti bakrorezi obeh bratov Valentina in Lovra Janša, akademskih profesorjev. Še več starejših slovenskih slikarjev navaja katalog dunajske akademiske galerije, ki pričajo, da je bila upodablajoča slovenska umetnost že v tistih časih zelo razvita.

V avstrijski državni (prej: moderni) galeriji v spodnjem Belvederu je zbranih precej slik naših modernih slikarjev, ki jih je avstrijska vlada kupovala na posameznih umetnostnih razstavah v Ljubljani. Tako je menda še vedno na Dunaju ostal znameniti veliki Grahlarjev »Sejalec«, ki je svojač visel v naučnem ministrstvu v nekem temnem hodniku. Državna galerija pa hrani še več del Grahlarja, Jakopiča, Jame itd., ki so bili svojočasno tudi razstavljeni v posebnem oddelku. Vsa ta dela za imenovano galerijo nimajo nikakega pravega pomena, niti vrednosti, ker slov. umetnosti ne zastopajo izpopolno in se je namen zavoda z državnim prevratom sploh spremenil. Če bi se naša vlada za ta dela primerno zanimala, bi jih bilo lahko brez posebnih stroškov in truda pridobiti za katero izmed naših javnih umetnostnih zbirk. Oni dan so poročali listi, da je poljska republika kupila veliko zgodovinsko sliko Jana Matejke »Varšavski sejm«, ki se je nahajala v avstrijski državni lasti. Če že ne moremo dobiti slik naših umetnikov, kupljenih tudi z našimi slovenskimi denarjem, nazaj, naj bi žrtvovala naša vlada tudi tisto malenkost, ki ji Avstrija zahtevala za naše umetnine. To veleva naš narodni ponos in naša kulturna zavednost.

Morda bi bilo primerno, da naša »Narodna Galerija« prevzame inicijativo za to delo, ki bi se ob sodelovanju vse umetniško interesirane javnosti, lahko v najkrajšem času ugodno izvedlo. Narodna Galerija naj bi tudi prevzela v svoje varstvo dobljene umetnine in jih spojila s svojo sedanjo zbirko vrnila s tem narodu, ki jih je nastvaril.

K. D. Z.

Jugoslovenska sokolska matica.

R. Z. Z. O. Z.

Na seji odbora Jugoslovanskega Sokolskega Saveza 26. m. m. je bilo sklenjeno, da se ustanovi Jugoslovenska Sokolska Matica, s sedežem v Ljubljani. Namen zadruge je, da pospešuje gospodarsko korist zadrušnikov z izdajanjem periodičnih listov, knjig, brošur, muzikalij, umetnin, z izvrševanjem knjižotiska in grafično - arhitekturne obrti z založništvom knjig vseh vrst. Potreben kapital v dosegu namena sestoji iz zadružnih deležev po 100 K, ki se lahko plačajo tudi v desetletnih zaporednih mesečnih obrokih, ako to dovoli načelstvo. Člani zadruge so lahko vsi člani in vse članice sokolskih društev — število članov je neomejeno. Deleži se obrestujejo po sklepu vsakoletnega obnega zbora. Zaveza zadružnikov je omejena. Organi zadruge so: 1. upravni svet, ki ga voli občni zbor; 2. občni zbor in 3. nadzorstvo. V upravnem svetu ima svoje zastopstvo tudi starešinstvo Jugoslov. Sokol. Saveza.

Sokolsko je starišo s tem velevažen korak v izpopolnitev svoje organizacije. Naša sokolska literatura je majhna in mnogo prepotrebnejših knjig nam manjka, ako hočemo omogočiti in poglobiti izobrazbo naših vadičev ter razširiti sokolsko idejo. — V zadnjem letu je starešinstvo Saveza žrtvovalo ogromne svote za tisk, kar sicer ni bilo brez uspeha, toda ako bi hotelo zadostiti vsem zahtevam, ne bi majhni vi-ri, ki jih ima Savez, zadostovali za dolgo časa.

S hitrim razvojem Sokolstva, zlasti pri tem stalnem naraščanju števila članstva v posameznih društvih, se mora pa tudi večati skrb, da se sokolska ideja od vseh pravilno razumeva ter se slednemu članu vcepi tako globoko v srce in dušo, da to tudi uveljavlja pri sokolskem in izven-sokolskem delu. Ako večina našega članstva ni poučena o razvoju sokolske organizacije, ako stoji ob strani in ne razumeva sokolske ideje, potem obstoja za vso sokolsko organizacijo nevarnost, da se ideja onečašči in organizacija oslabi. Kakor so ne opravičuje pred sodnikom izgovor, da ne poznam zakona, tako ne opravičuje nobenega brata in sestre izgovor, da ne pozna sokolskih zakonov. — Da se pa doseže ta potreben smoter, da se bosta sleherni brat in sleherni sestra zavedala svojih dolžnosti, moramo skrbeti za to, da mu bo sokolska literatura lahko dostopna. To najvažnejšo nalogo prevzame sedaj Jugoslov. Sokolska Matica. Od našega Sokolstva namreka pa je odvisno, da ji to velevažno delo omogoči. Ne pričakujemo pomoči od drugod, ne čakamo na milost drugih! Sokolstvo samo si naj ustvari organizacijo, ki mu bo nudila vse, kar potrebuje. Neodvisni od vseh bomo izvršili častno in doslovno svojo nalogo.

Zato bratje in sestre, na delo, na delo za Jugoslov. Sokolsko Matico! Vsak Sokol mora postati član Sokolske Matice. Ogronajmo število nas je združenih v naši organizaciji. Ako bo sleherni storil svojo dolžnost, bo uspeh brezdvomno velik. V vseh društvih se naj začne najvažnejša agitacija za našo Matico in nabiranje članov. S tem, da se plačajo deleži tudi v desetmesečnih zaporednih obrokih, t. j. po 10 K na mesec, je omogočeno vsem članom in članicam, da postanejo enkrat za vselej člani naše Jugoslov. Sokolske Matice.

Občinstvu!

Na cvetlični dan dne 3. aprila 1921 se bo obračala omladina srednjih in visokih šol na občinstvo cele države s prošnjo, da podpre z darovi one ustanove, ki omogočajo dištvu poučena in njihovu zdravju koristna počitniška potovanja po državi, osvobodujoč jih velikih potnih stroškov.

Člani Ferijalne Saveza si sicer dajejo vzajemno prenočišče in hrano in država daje siromašnim znižano vožnjo. Toda to ne zadostuje, da bi bilo omogočeno potovati tudi najsiromašnejšim izmed njih. To bo šele tedaj mogoče, ko se bo vse naše občinstvo toliko zavzelo za potnobo dijak, da jih bo zvalo pod svoj krov in jim dal prenočišče in hrano. Oni pa, ki ne morejo na ta način pomagati dištvu pri njegovem stremiljenju po temeljitejši izobrazbi in po temeljitejšem spoznanju svoje države in naroda, se pa npr. da, da gmotno podpirajo Ferijalni Savez, da bo mogel organizovati na tukajšnjih srednjih šolah prenočišča in prehranjevališča in si v doglednem času zgraditi lasten Ferijalni Dom. Ker občinstvo gotovo odobrava željo omladine, da obišče zgodovinsko in industrijsko važne in znamenite kraje svoje domovine, doprineslo bo žrtve, da se zgradi na teh krajih dijaški domovi (ferijalne kolonije), kamor se bodo zatekali dijaki, ki bodo tjakaj prihajali.

Ce ste v stanju in voljni sprejeti pod svojo streho v počitniških potujočega dijaka, da se pri Vas odpočije, izvolite nam to javiti na naslov: Ferijalni Savez, Beograd. II. Beogr. gimn., ali pa Podružnici F. S. na eni izmed srednjih ali visokih šol v Vašem mestu. (Prosimo, da se nam javljajo samo resne obljube, kajti mnogi naši člani se podajo na pot, zanašajoč se na te obljube in pridejo v veliko nepričljive, če se prevarajo v svojem pričakovanju.) Ostalo občinstvo pa prosimo, da pomore Ferijalnemu Savezu z denarjem ali pa s predmeti kakor postelje, posteljina, brisače, kuhinjska, jedilna posoda itd. Ti predmeti se bodo nujno potrebovali za prenočišča na zavodih in Ferijalne kolonije na Bledu, Plitvičkih jezerih, Fruški Gori in po raznih krajih v Bosni in Dalmaciji itd.

Drugi narodi pošiljajo svojo omladino na pot, da bi prišla v stik s prirodo in s preprostim človekom, ter si vzgojilo s tem zdravo misel za življenje. Naš narod pa ima danes še ta bistveni interes, da zazenja čim preje razvija svoje duševno življenje, objemajoče celo državo in ne samo posamezne pokrajine. V to svrhu služijo počitniška potovanja dijakov in njihovo društvo Ferijalni Savez, katerega korist sigurno upoštevate in ga boste, kakor se nadejamo, naliždalneje podpirali. Sprejme se vsak, tudi najmanjši dar s hvaležnostjo in obljubo, da ga bomo vložili v ustanove, ki ne bodo služile samo sedanjim, ampak tudi poznejšim generacijam.

Ferijalni Savez.

EDINI SLOVENSKI DNEVNIK.
KI POROČA ŠTVARNO
IN NEPRISTRANSKO.
JE „JUGOSLAVIJA“.
ČITAJTE JO! NAROČAJTE JO!

Dnevne vesti.

— Iz uredništva. Ker se je pokvaril en sivni stroj, je stavljen danes list po večini le v enostavnem stavku. V bodoče bo »Jugoslavija« seveda obdržala isto obliko, kot doslej.

— Odgovorimo Italiji! Italija še vedno ni preklcala svoje prepovedi glede izvoza živine in mesa iz Jugoslavije. Ali bi Slovenci ne mogli živet brez pomaranč, fig, dateljev itd.? Za to sadje, ki je luksuz ter smo ga lahko leta in leta pogrešali, se pri nas izmčejo prav brez potrebe milijoni.

— Nežigosani a. o. tisočkronski bankovci se ne zamenjajo. Generalni inspektorat finančnega ministrstva opozarja na to, da so se razširile vesti o naknadni zamenjavi nežigosanih bankovcev A. o. banke po 1000 kron. Te vesti ne odgovarjajo resnici.

— Nove novčanice. Finančno ministrstvo je dalo tiskati nove novčanice po 25 par, ki naj zamenjajo novčanice po eno krono. Tiskanje se je poverilo tvrdki Bratje Piatnik.

— Priseljavanje v Zedinjene države omejeno. Naše poslanstvo v Washingtonu javlja: Amerikanski kongres je sprejel zakon, s katerim se omejuje prihod doseljencev v Zedinjene države. Od 1. avgusta 1921 je za dobo 15 mesecev dovoljen prihod samo 3 odstotkov celokupnega števila vseh doseljencev, ki se nahajajo v Ameriki.

— Za okrajnega šolskega nadzornika v Guštanju je imenovan bivši postojnski nadzornik Ivan Tuma.

— Vpisovanje inozemcev na dunajski univerzi. Na dunajskem vseučilišču je čas od 11. do 16. aprila t. l. določen za vpisovanje inozemskih dijakov.

— »Neues Wiener Tagblatt« zopet dovoljen. Kakor se uradno poroča, je »Neues Wiener Tagblatt« zopet dovoljen v naši državi.

— S pošte. Poštni asistent Jožko Monda je premeščen iz Ljubljane v Sarajevo. — Podeljena je odpravniška služba v Mostniku poštenu oficijantu Maksu Hribovsku, v Bučki poštni aspirantki Ivanka Teržan, v Podsvetju poštne pomočnici Franki Veres, v Zagradcu na Bolenskem poštne pomočnici Marici Vrančič, v Smarjetu ob Pesnici poštne pomočnici Berti Toplic. — Poštni službi se je odpravila pisarniška oficijantka Karmela Bajt pri računskem oddelku poštne in brzojavne ravnanstva v Ljubljani.

— Razpisano poštne mesto v Žirih.

— Inženirski izpit sta položila na montanistični visoki šoli v Příbramu gg. Milorad Petrovič iz Topole in Nande Sinkovec iz Idrije. Čestitamo!

— Aleksandrov dom v Rogoški Slatini. Ker je bival leta 1909, takratni srbski princ Aleksander kot gost v Rogoški Slatini, se je ravnateljstvo zdravilišča odločilo, da se svoelastni hotel »Nadvojvoda Ivan« pozneje hotel »Esplanade« prekrsti v »Aleksandrov dom«. Kraljeva kabineta pisarna je dala potom predsedništva deželne vlade za Slovenijo odobrenje, da hotel »Esplanade« nosi v bodoče ime »Aleksandrov dom«.

— V tečaj angleško - srbske deške bolnice v Beogradu za usmiljenke se sprejme tudi ena Slovenka. One, ki reflektirajo na sprejem v tečaj, ki bo trajal dve leti, morajo biti telesno in duševno popolnoma sposobne ter 17—25 let stare. V tečaju dobe gojenke brezplačno oskrbo in obleko. Vsaka gojenka ima svojo sobo ter dobi 100 dinarjev mesečne nagrade. Prošnje za sprejem se naj pošiljajo na go. Štebi Alojzija, Ljubljana, Dunajska c. 25 do 2. aprila t. l. Prednost imajo absolventkinje srednjih šol oz. one, ki imajo večjo izobrazbo.

— Pomagajte pogorelcem! Dne 21. t. m. je požar upenelil Knežjo vas (občina Dobrič). Zgorelo je 14 hiš, vsa gospodarska poslopja, gospodarske potrebine, živež, perilo, živina itd. Brez strehe in brez premoženja se nahaja 81 ljudi. Da se pogorelcem olajša beda, razpisuje deželna vlada nabiranje milih darov v celotni območju deželne vlade za Slovenijo. Darovi se sprejemajo v Ljubljani pri poverjenstvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, drugod pri vseh okrajnih glavarstvih in pri oblastvih, katere bodo ta določila, nadalje pri mestnih magistratih v Celju, Mariboru in Ptuj.

— Velikonočno darilo. Odbor društva »Slovenski Rudeči križ« je naklonil invalidom »Invalidskega do-

ma« v Ljubljani 700 smodk, za katero darilo se uprava najiskrenejše zahvaljuje.

— Nesreča ali kaj. Martin Skubic, 19letni zidarski delavec iz Šmartna pri Litiji je šel v podstrešje, kjer si je hotel obleči suknjič. Pri tem se je v žepu nahajajoči samokres sprožil ter ga je krogla zadela naravnost v trebuh. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico, kjer je pa kmalu umrl.

— Pozor pred hazardisti! Berlec Emil iz Slavonskega broda, nadalje Štefanovič iz Vrška, Karlo Miloš in Jerič potujejo po naši državi ter igrajo z markiranimi kartami za visoke vsote.

— Dr. Jan naj se oglasi pri vrtarju Menla, Maribor, Pobrežje 44, kjer se nahaja poslana prtljaga, ki je prišla z izselniškim vlakom iz Trsta 25. m. m.

Ljubljana.

— Zaspala društva v Ljubljani. Policijsko ravnateljstvo nas je naprosilo, da objavimo 151 društev, ki naj v osmih dneh dokažejo, da delujejo, sicer se razpuste. Prošnji ustrezimo, kakor brž nam bo dopuščal prostor. Nekatera teh društev so popolnoma nepotrebna ter bi se lahko takoj črtala, n. pr. »Militär-Veteranen-Bund«, »Krajinisches Kriegskorps«, »vojaško veteransko podporno društvo Hugon knez Windischgrätz« v Mostah, »Adria-Turngau« itd.

— Mirni prazniki. Letošnji velikonočni prazniki so potekali mirno in dostojno. Rešilni voz je stopil samo enkrat v akcijo, in sicer včeraj popoldne, ko je na Bregu neki vojak močno oklal z bajonetom po glavi železniškega delavca Vinka Kežeka.

— Ljubljanski učiteljski pevski zbor priredi v četrtek, 7. aprila zvečer v dvorani »Uniona« pevski koncert. Cenjeno občinstvo opozarjamo, da danes na to prireditev. Podrobnije poročilo sledi.

— Organizacija natakarjev, hotelskih, kavarniških in gostilniških uslužbencev v Ljubljani, vabi vse člane na shod, katerega priredi ob 24. 30. t. m. v gostilni »Lovšin«, Gradišče. Dnevni red: bolniška blagajna, naše strokovne šole. Tovariši, tovarišice pridite polnoštevilno! Nikdo ne sme manjkati, ker gre za njegov lastni interes. — Odbor.

— Premog za upokojece južne železnice. Člani »Društva upokojenecv južne žel.« stanujoči v Ljubljani dobe premog na nakazila mest. magistrata v sredo 30. in četrtek 31. t. m. Vsaka rodbina dobi 150 kilogramov za 16 K.

— Podružnica »Jadranske banke« v Ljubljani je darovala v podporni sklad »Društva slovenskih leposlovcev« v Ljubljani vsoto 1000 K. Za velikodušni dar iskrena hvala! — D. S. L.

— Okraden dijak. Dijak Jakob Babnik iz Spodnje Šiške je dne 25. t. m. grabil v Rožniškem gozdu listje. Pri tem je obesil suknjo, telovnik in čevlje na neko drevo, katere predmete pa je odnesel neki deček.

— Iz ljubljanskega policijskega okoliša je izgnan 35letni rudar Josip Lev iz Loga, ker je delomržen vlačugar in nevaren tujemu imetju.

— Iz vojaški zaporov je pobegnil v belgijski vojašnici 22letni Avg. Vičar.

— Zopet tatvine v podstrešju. Hišnici Franji Dolencevi in višjemu revidentu Iv. Varlu je nekdo pokradel iz podstrešja v Levstikovi ulici razne obleke in perila.

— Ukraden kolo. Dne 25. t. m. je bilo iz veže Wolfve ulice knjigovodju Juliju Šušteršiču ukradeno črno pleskano kolo.

— Vlom. Dne 27. t. m. je bilo vlomljeno v stanovanje Lovra Kvedra, trgovca z moko na Poljanski cesti. Tat je odnesel iz blagajne čez 12.000 kron.

— Policijska kronika. Čez praznike je podala ljubljanska policija 79 poročil, in sicer zaradi cestnopolijskega reda 43, zaradi pijanosti in kaljenja nočnega miru 15, zaradi pasjega kontumaca 3, zaradi poškode tujega imetja 2, zaradi izbruhov ognja 2 in raznih poročil 14.

— Izgubil se je bankovec za 100 dinarjev včeraj od Magdiča do trgovine Ravnihar na Dunajski cesti. Pošten najditelj se prosi, da ga odda proti nagradi v upravi »Jugoslavije«.

Maribor.

Organizacija železniškega urada so na velik petek napravili na tukajšnjem trgu pregled, ki je imel precej uspeha. Zasačenih je bilo precejšnje šte-

vilo branjev in raznih priložnostnih prodajalcev, ki so hoteli izkoristiti praznike in na nesramen način odirati kupce. Bilo je mnogo kaznovanih na globo oziroma zapor. Ker se je tržni urad izkazal kot nezadosten, bi bilo umestno, da verziški urad večkrat napravi tak pregled, kar bi prav ugodno uplivalo na cene.

Dva z Jugoslavijo nezadovoljna vnska brata, Sluga pri plesnem učitelju Pečniku Josip Schmiedt in neki Miha Rozman sta se ga na veliki ponedeljek tako nalezla, da sta prav na ogaben način kričala in sramotila našo državo. Bila sta aretirana in izročena okrajnemu sodišču.

Poneverba. Uradnik okrajne bolniške blagajne v Mariboru Josip Spazzapan, ki je bil prej v Gornji Radgoni, je poneveril na škodo urada 27.548 kron 80 vinarjev. Spazzapan so aretirali. Mož priznava svoje dejanje in pravi, da so ga zapeljale razne špekulacije, da je segel po tujem denarju.

Samomor. 22letni delavec Karel Korb je imel ljubezensko razmerje, kateremu sta nasprotovala oče in svak. V sled tega se je na velikonočni ponedeljek zvečer vrgel na tukajšnjem mostu pod vlak, ki mu je razmesaril obe nogi. V tem stanju se je privlekel do mostne ograje, od koder se je vrgel v Dravo, kjer pa je padel na nasipno ob stebru sredi reke in jel klicati na pomoč. Se-le proti jutru se je posrečilo izvesti rešilno akcijo, vendar je ranjenec umrl za izkrvavljenju.

Društvo jugosl. drž. uslužbencev v Mariboru ima 1. aprila ob pol 7. zvečer v veliki dvorani Nar. doma občni zbor.

Celje.

Velikonočni prazniki. Lepim dnevi velikega tedna je sledila velikonočna nedelja. Popoldne je močno pripekalo sonce. Popoldne pa se je naenkrat pooblačilo in pričelo nekoliko deževati. Neprijetno vreme je bilo tudi na velikonočni ponedeljek. Vse to pa Celjanov ni oviralo, da so pohiteli uživati sveži pomladanski zrak v bližnji in daljni celjsko okolico. V ponedeljek je posebno oživel hrib Sv. Miklavža nad mestom, kjer se na ta edini dan v letu mašuje pri podružnici.

Iz zanje seje mestnega sosveta celjskega. O razpravi glede planarne poročamo na drugem mestu. — O. gerent poroča o posvetovanju glede elektrifikacije celjske okolice. Mesto bo moralo pristopiti akciji z zneskom, ki bo odgovaljal množini porabe elektrike v mestu Celju. — Razpravlja se o raznih ponudbah za odkup mestnih zemljišč pri Sp. L. novcu. — Sklene se, prodati hišo na voglu Mat. Gubčeve ul. Fr. Likarju iz Ajdovščine za 400.000 K, hišo na Okopih št. 1 brez zemljišča, ki odpade na regulacijo za Kai ob Savinji, za 180.000 K g. Jos. Leonu ter gozdno restavracijo g. Mirku Confidentu za 142.000 K. — Glede prošnje Dragotina Bernardi za hotelsko koncesijo pri »Balkanu« se izreče lokalna potreba. — Da se pregledajo ulice in ceste, izmed katerih so mnoge v zelo slabem stanju, se izvoli posebna komisija, v kateri se poleg strokovnjakov od mestnega sosveta gg.: Rehek, Koren in Cestnik. — Hotelski družbi se na njeno prošnjo dovoli, da sme poletu postaviti mize pred kavarno na trotoarju v Razlagovi ulici v dolžini 6 oken. — Za mestno oskrbnostvo se sklene nakup dveh vojaških konj pri licitaciji 29. t. m. v maksimalnem iznosu 10.000 K.

Oseba vest. Ministrstvu za notranje stvari v Beogradu — oddelku za Slovenijo — je pridelen okrajni komisar pri glavarstvu v Celju gosp. dr. Franc Hrašovec.

Zgodnja spomlad. V vinogradih za celjskim Starim gradom smo gledali za praznike cvetoče črešnje, slive, breskve in celo hruške. Vsekakor nekoliko prezgodaj.

Kofo slovenskih sester v Celju. Pišejo nam: Z veseljem pozdravljamo ustanovitev Kola slov. sester v Celju. Ker bi se na rade udeležile ustanovnega obč. zbora tudi me okoličanke iz bližnje in oddaljene okolice, prosimo, da se ustanovni občni zbor preloži od četrtega na nedeljo popoldne, ker drugače nimamo časa.

Shod vojni vdov se vrši dne 30. marca ob 9. uri popoldne v »Narodnem domu« v Celju.

Koroško.

Surovost koroškega janičarja. 6. t. m. sta se vračali 50letna Apolonijska Leskovec in njena 33 letna hčerka Liza iz Pliberka proti domu. Na poti ju je pričakal pretepač Jurij Rižnar iz Dolge brde pri Libuči.

Po običajnem suvanju je udaril Rižnar z debelo palico Lizo preko hrhta. Nato je skočil k 50letni Apoloniji in ji dal tako zaušnico, da se je zgrudila na cesti. Na tleh ležečo je bil s pestjo po glavi, jo zgrabil za svilen ruto in lase, jo davil in tresel tako močno, da ji je popolnoma raztrgal ruto. Žena je zadobila na vratu in po glavi težke rane. Ko je hči Liza priskočila materi na pomoč, jo je zbesneli pretepač udaril s pestjo po obrazu tako močno, da se ji je iz ust in nosa vili curkoma kri. — In za to zverinsko dejanje bo dobil Rižnar malenkostno kazeno, če bo sploh kaznovan.

Primorje.

Naše učiteljstvo v zasedenem ozemlju je izpostavljeno čimdalje hujšim šikanam. Posebno v postojnskem okraju brezobzirno pašuje neki renegat kot okrajni šolski nadzornik. Poleg vseh neprijetnosti pa zre učiteljstvo v brezupno bodočnost. Že sedaj je slabše plačano kot v Jugoslaviji, a za pokojnino pa v Italiji sploh ni skrbjeno. Po 60. letih ima učitelj pravico do nekatere miloščine, ki pa ne znaša niti eno liro na dan. Za naše učiteljstvo bo vsekakor treba nekaj ukreniti, ako naj vztraja na vročih laških tleh.

Usodni listki. Na dan aneksijske proslave je bilo vse Primorje preplavljeno z belimi, modrimi in rdečimi listki, ki so radi svojega besedila Italijane precej bodli. Ti listki so imeli slovensko in italijansko besedilo. Slovensko se je glasilo: »Nodemo Vaše, vrnite nam našel Aneksija Bosne je pokopala Avstrijo, aneksija Primorja bo smrt Italije!« Italijansko besedilo pa se je glasilo: »Vrnite nam naše zemlje, drugače si jih vzamemo!« — Drugi listki so nosili tudi v italijanščini sledeče besedilo: Z današnjim dnem je postavljen temelj jugoslovanski domovini. Rapalska pogodba ni za nas drugo, ko čunja nezakonitega papirja. Rop jugoslovanskega ozemlja poreni začetek nove vojne med Italijo in Jugoslavijo. Naša glava se upogiba pred premočjo, toda naše srce koprni po svobodi. Ogrozno mesarsko klanje se pripravlja! Aneksija kriči po maščevanju! — Fašistovski glasilo »Il popolo di Italia« je posvetilo listkom cel uvodnik, kar je najlepši dokaz, da so naši neosvobodjeni bratje storili svojo dolžnost.

Gledališče in glasba.

Repertoar ljubljanskega gledališča. Drama: Sreda, 30. »Razvalina življenja«, (E). Četrtek, 31. »Bajka o volku«, ob znižanih cenah, (Izven). Petek, 1. aprila »Mrakovi«, (C). Sobota, 2. »Bajka o volku«, (D). Nedelja, 3. »Mrakovi«, (izven). Ponedeljek, 4. »Miss Hobbs«, (Izven). — Opera: Sreda, 30. »Zlatorog«, (D). Četrtek, 31. »Vesele žene windsorske«, (E). Petek, 1. aprila »Fra Diavolo«, (izven). Sobota, 2. »Tosca«, (B). Nedelja, 3. »Zlatorog«, (izven). Ponedeljek, 4. »Thals«, (izven).

Sport in turistika.

Glavna skupščina »Sportne zveze« in »Jugoslov. Olimpijskega pododhora« se je vršila 19. t. m. v Narodnem domu. Skupščina je vodil podpredsednik g. Jug. Iz poročil tajnika in posameznih odsekov je bilo razvidno delovanje prvega leta »Sportne zveze«, ki je kazala v vseh sportnih panogah velik razvoj in razmah. Glavna prireditev »Sportne zveze« je bil »Sportni teden«, ki je pokazal razvojno stanje sporta za celo Slovenijo. V njenem delokrogu so bile tudi zimsko-sportne prireditve v Bohinju, osobito oživilje smučkega sporta. »Sportna zveza« je začela v pretekli sezoni z izdajo lastnega glasila ilustrovanega sportnega lista, ki je danes najboljša sportna revija v državi. Blagajniško poročilo izkazuje precejšnji deficit, katerega bo treba v bodoči sezoni kriti. Za bodočo sezono ima »Sportna zveza« v načrtu poglobljeno delovanje za nadaljni razvoj sporta, da se čimprej dvigne sport med Slovenci na ono stopnjo, na kateri je pri sosednjih narodih. V ta namen rabi podporo ne samo od vse naše javnosti, temveč isto tako podporo javnih oblastí.

Dirke kluba Kolesarjev in motokiklistov »Miriša« v Ljubljani se vrše v nedeljo 3. aprila ob 3. popoldne na Celovski cesti. Dirke se dele na dirke novincev, juniorjev in seniorjev na glavno in tolažilno dirko. Proga bo kratka in bo občinstvu mogoče zasledovati potek precejšnega dela vsake dirke.

Sportni okrožni odbor za celjsko okrožje. V sled odredbe nogometnega podsaveza se je 18. marca v Celju konsultiral okrožni odbor za celjsko okrožje. Zastopniki nogometnih društev so izvolili sledeče vodstvo: Predsednik okrožja g. Rebenšchegg (od atletikov), namestnik g. dr. Kloar (športni klub Celje), tajnik g. Tekanc (Svoboda), blagajnik g. Iglar (atletiki), odbornik g. Hykl (športni klub).

Znanost in umetnost.

Občinski volilni red za Slovenijo. V založbi Tiskovne zadruge je pravkar izšel nov volilni red, po katerem se bodo vršile prihodnji mesec občinske volitve po Sloveniji. Volilni red, ki je izšel v jako priročni izdaji, bo dobro služil občinskim uradom, glavarstvom, kakor tudi strankam, ki bodo posegle v volilni boj. Naroča se pri Tiskovni zadruzi v Ljubljani, Sodna ul. 6 in velja s poštno vred 440 K, ako se denar v naprej pošlje.

Literarni večer priredi dne 1. aprila ob 8 uri zvečer v dvorani Mestnega doma Fran Lipah. Na sporedu so Wilde, Turgenjev, Anderson. Vstopnice in sporedi pri blagajni. — V Novem mestu z istim sporedom v dvorani čitalnice dne 31. t. m.

Poverjenstvo za uk in bogočastje je dalo Slovenski Šolski Matič za izdavanje knjig 25.000 kron podpore.

Mali oglasi.

Proda se:

KRASNO POSESTVO

65 oralov blizu mesta, z vilo ali hišo, veliko živine, kakor posestva od 4 do 400 oralov; potem gostilna z zemljiščem, pekarna dobro vpeljana luksurjozno graščinsko posestvo, umetni mlin, vile, hiše, trgovske hiše se prodajo potom pisarne nepremičnin, Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 541

PRODA SE

več vagonov različnega, rezanega, štiri metre dolgega mehkega lesa proti takojšnji dobavi. Cena po dogovoru. Cenjeni dopisi se prosijo pod »Rezani les« Oplotnica 83. 536

PRVOVRSTNE KRANJSKE KLOBASE

v vsaki množini razpošilja Josip Skubic, mesar v Črnomlju. 538

Českoslovaška tovarna za DAMSKE KLOBUKE

išče zanesljivega in dobro upeljaneega zastopnika za Jugoslavijo. — Natančne ponudbe na E. Fišer, Praga II. Sokolska 58. 540

20 VELIKIH KRANJICEV.

proda radi razmer koroški begunec Jeki, Poljce p. Begunje, Gorenjsko.

Službe:

UCENKA

se sprejme v trgovino mešanega blaga Ivan Slavinec, Šmartno pri Litiji. 520

Razno:

SLOVENSKIM CITRAŠEMI!

Podpisani je priredil, izdal in ima v zalogi sledeče:

1. Slovenske narodne pesmi za citre in petje, 10 zvezkov. Cena zvezku 16 K.
2. Pravkar izšli dve pesmi: a) Jadransko morje, b) Oj Triglav moj dom. Ti dve pesmi se dajeta začasno za prilogo desetemu zvezku.
3. Grajski odmevi in polka Jugoslovanska. Cena za oboje 8 K.
4. Bože pravde. (Tri slovanske pesmi.) Cena 4 K.
5. Slovenske nabožne pesmi za citre in petje. Cena 12 K.

„Mm, tel pa ne“, pravijo nekteri. Ali naši domači skladatelji: Rihar, Vavken, Belar, Hladnik in drugi res niso znali kaj takega napraviti, da bi bilo primerno tudi za citre? Napravi so priljubljeni in tako domači, da jih lahko prištevamo narodnim. Ako ima lep, domač napev besedilo nabožne vsebine, nič zate. Na citre igramo itak samo napev. Kako ljubke so nekatere majniške, božične itd. Cena 12 K je samo za papir, note so pa povrh. Povzete je drago, pozabljivce še imamo, zato prosim, pošljite denar naprej. 539

Priporočam se: Iv. Kiferle, Ljubljana, Krojaška ulica št. 8/II. (gostilna Maček).

KOMANDITNO KOMPANJONA,

sa kapitalom od 200—300.000 dinara, za prošnje več 30to godišnje izdavačke knjižare u Beogradu — traži se. Pomde slati na uredništvo ovog lista pod šifrom »Knjižara«. 528

Admiral uradnik Anton Pesek